Ч. 39. (10 714). Львів, вівторок 23. лютого 1926 Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

Редакція і Адміністрація: Львів, Ринок 10, II. пов. Конто почт. щад. 143.122. Адреса для телеграм: „Діло“ Львів. Гол. Редактор приймає від 11—1 год. перед пол. Рукописи не звертається.

Передплата: Місячно в краю 4·50 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл., Зєдин. Держ. 1 дол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна одного примірника 20 сот.

Недужий кредит.

Недуга світового господарства. — Світовий банкир. — Обережність капіталу. — Кріза народнього господарства. — Кредитова політика і наше селянство.

Найважнішою й найхарактеристичнішою признакою повоєнної Европи є глибока й важка недуга її господарства. Знищення непомірно великих варстатів праці, однобока воєнна продукція, величезний зріст армії ущасливлених війною, незасібних консументів, обниження покупної сили й життєвої стопи широких народніх мас, витворення самостійних продукційних варстатів поза Европою, захоплення неволюючими континентами позаевропейських ринків збуту, — все це довело ще недавно творчу, продуктивну, повелівавочу Европу до жебрачого становища. Воєнний час використали Зединені Держави, щоби опанувати світове господарство. Дві третини всього золота находиться в Зединених Державах. На протязі одного десятиліття (1914—1923) Зединені Держави згорнули від инших держав і задержали в себе 2 міліярди 160 міліонів дол. в золоті; довг инших держав (Англії, Франції, Італії, Бельгії, Польщі) у воєннім і повоєннім часі зріс в Америці (Зед. Держ.) до 11 міліярдів 800 міл. долярів; хліборобська, гірнича й промислова продукція Зедин. Держав висловлюється тепер 50 відсотками всієї світової продукції. Також в инших ділянках Америка перейшла процес якогось казочного здвигу коштом Европи.

Европа сильно занепала й підупала. Її господарська недуга виявляється гострою недостачею оборотових капіталів для урухомлення промислу і небувалим зростом безробіття. Можна сміло сказати, що армії безробітних у всіх европейських державах, армії безхлібних, а часто й бездомних нуждарів рівняються чисельно тим величезним арміям озброєних войовників, які вісім років тому ще боролися на всіх боєвищах Европи. До того ж „побідники“ збройно оберігають гнилі овочі своєї „побіди“, що знову не причиняється до стабілізації відносин. Ненависть між народами, цей єдиний наслідок „мирних договорів“ — та ворожнеча між суспільними клясами, противенства між капіталістичною Европою і „соціялістичною“ Евразією (СРСР) — все це захитує політичною й економічною рівновагою Европи.

Зовсім природно, що всі ці явища, поминаючи вульканічні здвиги півкольоніяльних і кольоніяльних народів Азії й Африки проти підорваної европейської всевлади, не утверджує становища Европи у відношенні до Америки, не збуджує довіря банкира — Америки до вірителя — Европи. Американський банкир може повеличатися надміром капіталу, але він не спішиться, щоби ним ущасливити европейських прошаків. Головною признакою відношення Америки до Европи є недовіря і незвичайна обережність. Всесильний доляр є дуже обережний.

В останніх роках тільки Німеччині вдалося (у висліді т. зв. пляну Дэва) здобути в Америці догідні кредити. Хоч Німеччина належить до „побіджених“ держав, то все-таки тут перемогла й стала запорукою американської льокати німецька солідність, німецький здоровий розум, винахідчивий ум, німецька працьовитість і працездатність. Коли з'являється питання про кредити для инших держав повоєнної Европи, особливо для новостворених, то не зважаючи на їх „лібералізм“, „толеранцію“, „демократичність“ і инші гріхи, зроджені з проповідуваного Вільсоном самоозначення народів — Америка цупко замикає свої каси. Колиж і дає невеличкий кредит, то під лихварськими, просто смертельними умовами.

Вже від довшого часу старається Польща здобути позичку в Америці. Про це постійно говориться, пишеться. В звязку з тим піддержується надію серед польського громадянства, що ось-ось всесильний доляр направить катастрофальне положення, загоїть господарські рани Польщі. Одначе американські капіталісти проявляють незвичайну твердість, опираються, не піддаються ні намовам, ні проханням, ні веселковим перспективам привілеїв і грубих відсотків. Вони висилають знавців за знавцями, бажаючи провірити кредитоздатність Польщі. Вони не вдоволяються й заставами на державних монополях, які можуть сяк-так забезпечити одержання відсотків, але не забезпечують звороту капіталу. І хоч капітал в Америці процентується дуже низько, то у відношенні до нуждуючої Европи американські капіталісти домагаються не лише високих відсотків, але й певности щодо звороту позиченого капіталу.

Зновуж позичаючому тільки тоді позичка може принести користь, коли вона є догідна, себто уділена до сплати на довгий речинець і на дешевих умовах (низьковідсоткова); корисною є позичка, коли її повертається на продукційні, а не консумційні цілі. Керманичі польських фінансів готові згодитися й на найважчі умови, щоби бодай хвилево позапихати діри і рятуватися від господарської катастрофи, а може й соціяльного перевороту. Але ця поквапність, ця погоня за доляром якраз остуджує американських капіталістів і наказує їм ставитися до Польщі з великою обережністю.

Ось чому европейський кредит взагалі, а польський зокрема є недужий, ось чому вічно хитається народнє господарство, ось чому постійно здіймаються грізні буруни голодових і инших заворушень.

Разом з Польщею переживає гостру крізу і наше народнє господарство. Ізза економічної скрути та — розуміється — також з політичних причин наша суспільність лишилася без кредитів. Війна і повоєнна девальвація, інфляція, війни і конті контрибуції, данини, податкова шруба знищили нас економічно, зліквідували, або щонайменше сильно підтяли фінансові установи, що були джерелами догідних кредитів для нашого селянського хліборобства і дрібного ремесла. Такі установи, як „Дністер“, Зем. Банк, Центробанк (Кр. Союз кредит.), Українська Щадниця і ин. перед війною користувалися дешевими кредитами в державних і краєвих фінансових інституціях. Такими кредитами могли вони наділювати потребуючих чи то безпосередньо, чи за посередництвом численних повітових установ дрібного кредиту. Крім того велику ролю в наших установах грали щадничі вкладки.

По війні, а особливо після польських валютово-фінансових експериментів, положення різко змінилося. Вкладки відпали, а кредитів відмовив нашим фінансовим установам Польський Банк. Девальвація, викликана з переміною корон на марки, а опісля марок на золоті, добила всякий кредит. Положення дещо поправилося з хвилею, коли під натиском заграниці і зрештою яко вислід життєвої практики почав доляр опановувати економічне життя Польщі. Дозвіл приймати щадничі вкладки в твердій валюті (долярах) і часова стабілізація золотого та призначення нашим фінансовим установам невеличких кредитів в Польськім Банку дещо ожививли у нас кредитовий рух. Наші фінансові установи почали уділювати дрібні кредити селянам, ремісникам і купцям та дрібним підприємцям, але тільки короткоречинцеві і тільки в доляровій реляції. Ясно, що не є це догідний кредит, тільки менше або більше недужий. Не можемо з цього приводу робити закиду нашим установам, що вони забезпечують собі зворот позички в твердій валюті, бо те саме забезпечують собі у них вкладники. Одначе мусимо на одно звернути увагу: наші установи не лише розпоряджають доляровими фондами (доляровими вкладками), але мають теж в обороті деяку частину ефективних золотих. І тут лежить непорозуміння, якого змістом є кредитова політика деяких наших установ. Ще як довго золотий був сяк-так устійнений, доляровий кредит, хоч дорогий, не творив надто великої небезпеки. Але з моментом заломання золотого доляровий кредит є економічною смертю для довжника взагалі, а для селянина-хлібороба зокрема. Бож селянин, не ведучи спекуляцій, при безнастанній депрецияції його виторів, ніяким чином не може без знищення частини свого господарства не то здобутися на покриття ріжниці курсу, але й на високі відсотки. Коли напр. селянин позичив в серпні 1925 р. 200 зол. на купно корови, то як може він з кінцем жовтня заплатити 320 зол. (за 200 зол.), не рахуючи відсотків, коли в додатку худоба подешевіла? Чи це здоровий кредит? Чи таким кредитом несеться поміч селянству? Ні, це недужий кредит, який тільки руйнує селянство. До того ж запопадливість деяких фінансових голов в побільшуванні фондів установ є подиву гідна. А до побільшування тих фондів кладеться дуже простими дорогами. Перш усього уділюється тільки короткоречинцевий векселевий кредит (звичайно тримісячний) в доляровій реляції і стягається відповідно (пропорціонально до позички) членський пай, відсотки, побирається якийсь даток на адміністрацію і т. н. Коли від кожних 100 зол. позичаючий вплачує 10 зол. на пай, 6 зол. (2 прц. місячно) на відсотки, 2 зол. на адміністрацію, то це дає 18 зол. на три місяці (6 прц. місячно). Одначе по трьох місяцях, якщо довжник не покриє векслі, замісць прольонгати (в деяких установах) наступає та сама процедура наново (знов пай, відсотки, адміністрація), що дає 72 прц. річно, не враховуючи ріжниці курсу, яка в один час досягала вже 100 прц. Фонди установи зростають, але одночасно множаться протести векслів, накази заплати і ліцитації. Установа, якої завданням рятувати селянство, спричинює його руїну. Мається враження, що деякі „фінансісти“ є одержимі якимсь специфічно злим духом, бажаючи коштом руїни довжників в короткому часі привернути ту субстанцію, яку втрачено в часі війни і після війни.

Виразно зазначуємо, що такі явища не є ще на щастя правилом, що це тільки спорадичні випадки, одначе вони істнують. Нашим завданням: звернути на них увагу, спинити недугу в початках, бо ця хороба може спричинити широко розгалужену руїну.

Тому незвичайно пекучим стає спосіб кредитування нашого селянства. Над цим повинні застановитися наші економічні кола, зважаючи до того, щоби наша кредитова політика щонайменше не приносила шкоди, коли вже годі рахувати на її корисність з огляду на нашу фінансову несамостійність. З пляном регуляції кредитової політики повинні в першу чергу виступити наші фінансісти. Нам здається, що слід фонди установ поділити на дві частини: долярові і золотові. Долярові кредити повинні бути уділювані чинникам регулятивно-купецького покрою, тим, що в залежности від спадку золотого можуть кожної хвилі регулювати свої ціни. Золотові кредити повинні бути в першу чергу призначені для селянства. Бо тільки тим способом хоч здебільшого недужий кредит, витворений загальними економічними умовами, втратить своє руйнуюче вістря.

П. Т.

Труднощі французько-радян. переговорів.

Торговельні переговори представників Франції і СРСР., що мали початись 17-го ц. м. відкладені на 24-го. За той час обі сторони хотять дійти бодай до порозуміння в основних пунктах. Головні французькі делегати зустрічаються зі сильною опозицією „Національного Союзу власників державних білетів“, які заявляють, що справа їх вірительностей супроти Росії не повинна бути звязана зі справою французької позички для радянського уряду. Вони протестують проти політичних мотивів позички, а стоять на ґрунті чисто еконо-

1925. Dz. u. Rz. P. Nr. 40, poz. 273, wykazów statystycznych w języku ruskim i skazdił na podstawie § 11. patentu ces. z 20. kwietnia 1854. Dz. u. p. Nr. 96, na grzywnę w kwocie 100 (sto) złp. na rzecz miejscowego funduszu ubogich miasta Lwowa—ewentualnie w razie niemożebności ściągnięcia grzywny na karę 14 dni aresztu. Przeciw powyższemu orzeczeniu służy prawo rekursu do Województwa Lwowskiego za pośrednictwem Magistratu. Rekurs należy wnieść w terminie 14 dni, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia orzeczenia. O czem Księdza zawiadamiam z wezwaniem złożenia powyższej grzywny—po prawomocności orzeczenia—do dni 8-miu, w kasie miejskiej na fundusz ubogich miasta Lwowa i wykazania się pokwitowaniem w Komisarjacie dz. Viej, który otrzymuje równocześnie polecenie wykonania kary aresztów w razie niezapłacenia grzywny.

— **Український силач Іван Піддубний** збирає з дня на день більші лаври в Америці, де публика залюбки ходить на всякі атлетичні змагання і любується незвичайною, силою і зручністю Піддубного. Найновіші українські газети з Ню-Йорку повідомляють про новий успіх нашого земляка: четверту з черги перемогу над Владиславом Збишком Циганевичем. Цим разом Піддубний повалив Циганевича на протязі 50 секунд. Він підніс противника захватом „body hold" і кинув ним так сильно, що Циганевич лежав кілька хвилин зовсім непритомний.

— **Хто у нас популяризує назву „Малопольська"?** Досі поширювали у нас назву „Малопольська" Поляки і ті Жиди, що гуртуються в таборі „Хілм". Тепер прилучився до них ще й один український тижневик у Львові, що за кілька марних золотих не вагається містити анонсу, що крикливими буквами реклямує „М а л о п о л ь с ь к і Заклади Гарбарські". А робить це ґазета, що називає себе навіть не національним, а „націоналістичним" органом!

— **Ucrainica.** В числі „Revue Internationale" з дня 15 лютого находимо статтю д-ра М. Лозинського „Польща в 1925 р.", в якій автор наводить статтю проф. Розвадовського, голови краківської академії наук з „Часу" про причини внутрішнього безладдя в Польщі, — далі пише про процес Штайгера і польон заційні заходи в нашім шкільництві на основі особистих вражінь письменника Сєрошевського.

Памяти доброї людини.

З приводу смерти о. Івана Литвиновича.

З шкільної лавки не виноситься в життя багато добрих споминів. Школа, головно середня, є для молоді звичайно менше джерелом науки, за те більше казармою, в якій доводиться боротися за здобуття клаптика паперу, остемпльованого і по всякій формі припечатаного та підписаного річного свідоцтва, що відкриває можність підходу на один щабель вгору і збільшає надію на вимріяне краще майбутнє. Так було за моїх часів, літ 40—50 взад, не инакше водиться й тепер.

З цієї казарми, на якій до недавна видів австрійський двоголовий чорний орел з написом: „ц. к. гимназія", виносив учень мало відомостей, потрібних йому в пізнішому життю. Наука в цьому заведенні поважалася по середньовічним схолястичним формам, які з новітнім життям не мали нічого спільного. Молодим людям, що з реального життя увійшли в цю школу, не легко приходилося нагнути себе до мертвецьких форм схолястичної гімназії, яка так дуже контрастувала з вимогами дійсного життя. Тому багато з них не могло перейти навіть перших гімназійних клас, остаючи по-заду або залишаючи взагалі цю непривітну школу. Тільки уми зі спеціяльними „талантами", а ще більше такі, що потрапили стати машинами до виконування на память усіх лекцій, виснажуючи ним свої мізкові сили та приневолюючи свої молоді організми до ниділня за книжками, переходили цю школу та здійснювали задушені мрії своїх амбітних батьків.

Відповідно до характеру цієї школи вироблювалися в ній також і характери цих шафарів науки, які шумно називали себе педагогами, а в дійсности були професійними спецами в давнім цензур і писанні свідоцтв. Дуже рідко доводилося стрічати людину, яка підносилаб себе понад цей шабльон, затверджений шкільними властями й бережений директором, страшною людиною, від якої залежало життя й буття учителя.

Цею системою калічилися навіть найкращі уми учителів, що серед инших обставин могли розвинутися та сповняти дійсно культурні завдання. Вони ставали бездушними людськими машинами, що давили серед молоді всякі життєві підноми не з цілою строгістю свого звання домагалися від неї приноровлення до мертвечини, до форм урядової науки. Цею системою пояснюється також цей провал, який істнував між учительством і молоддю. Ніяких між ними звязків, не говорячи вже про якунебудь щирість і добросердність старшої ґенерації до молодшої.

Навпаки! До особистої кваліфікації „доброго" учителя належало шпигування учня навіть поза школою, щоб він не вилюднював себе з цінкої шкільної неволі, щоб не читав „забороненої" школою політичної лектури, не цікавився новими суспільними течіями і не входив у звязки „з вулицею", словом стояв осторонь реального життя.

— Підеш до шевця! — Це було одним із багатьох страхіть, якими класичні педагоги лякали молоді уми перед реальним життям. Ремесло, взагалі фізична праця, було в їхньому понятті чимсь таким безконечно понижаючим для гімназійного учня, що слід було його перед ним остерігати, йому це в найчорніших фарбах змальовувати.

Такі „моральні науки" вщіплювано в гімназії в уми молодої генерації. І нерідко збирали батьки, головно з селянської і міщанської верстви, що кидали останками своїх сил і жертв піддержували своїх синів у середній школі — жнива того шкільного виховання. Їхні діти, вийшовши „в люде", себто ставши панами, нехтували своїми простими батьками, соромилися їх.

Таке водилося за моїх студ. часів в Станиславові.

Станиславівська гімназія славилася тоді одною з найтяжчих у цілій Галичині. Кілька десяток літ проводив ній один з найбільших шкільних бюрократів, покійний директор Іван Керекярто. Людина нашого походження, втратила в своєму довголітньому бюрократизмі всяку людяність, ставши шабльоном, австрійським, шкільним урядовцем, для якого „summum ius" це шкільні приписи, примінювані ним цілою силою своєї верховної власти. Невмолимий і безоглядний для всіх, як супроти свого учительського „тіла", так і супроти гімназійної молоді. Не диниця, що кожний новий учитель минав цю гімназію і її „бриси" як загально названо невічливого, вічно захмареного директора Керекярта. А хто сюди попав — мусів приноровитися вимогам цього шкільного керманича й перейняти його методи, бо инакше не загрів у Станиславові довго місця, вилітаючи звідсіля з кваліфікацією, яка лишалася йому на ціле життя, або й нерідко опинявся поза шкільними мурами, без посади. Тому то учительський збір складався переважно з учителів, відомих зі своєї строгости та безоглядности супроти шкільної молоді.

Тодішня професура обіймала м. ин. такі типи, як проф. клас. фільольоґії д-ра Пшемислава Немєнтовського (пізнішого золочівського директора), кульового Поляка в чамарі й чоботах з холявами; історика Шарловського, бувшого сибірського засланця, ґерманіста Котецького, людину нервово хвору й вічно розятрену, математика Уриша, польоніста Парилека і ще кількох инших маркантних „педагогів". Коли доля склала таке нещастя, що згадані педагоги зійшлися в одній клясі—тоді вона ставала чистим пеклом для бідної молоді. Сам тільки Немєнтовський виказував на головній конференції нерідко цілу класу за виїмком двох-трьох одиниць. Йому не уступав і Котецький, що задавав з лекції на лекцію по кілька сторінок з шкільного підручника на память. Достроювався до обох попередніх також і Шарловський, що був дуже вибагливий на пункті своєї польської історії, викладаючи її нераз серед сліз, коли доводилося йому трактувати про розбір Польщі. Малесенький Уриш, постійний мешканець каварні, мав своїх учнів, головно Жидів, які у нього побирали приватно лекції математики. Для всіх инших був незрозумілий, як справжній матеріяліст.

На прочитання такої „конференції" являвся звичайно сам директор Керекярто в класі. Було це тоді мабуть обовязком директора, якщо ціла кляса була виказана на конференції. Читання виказаних попереджувала директорська „наука", яка полягала на „вибештанні" цілої кляси такими реторичними словами, як: голота, збиранина, барани, тощо.

Спеціялістом у цьому обсягу був пок. Котецький. Він мав свій власний словарець „гарних" слів, очевидно — як на ґерманіста пристало—з німецькій мові. З них „Schafskopf" було найслабшим висловом педагогічної реторики цього професора. Цей словарець переповідався професором на кожній його годині і при найменшім подразненні його хворих нервів.

Не скажу, що наведені висше учителі були зразком для всіх наших професорів. Мали ми серед них також і наших кращих людей. Наведу тут пок. о. Лопушанського, проф. клас. фільольоґії, проф. Ів. Верхратського, славного нашого натураліста: а з молодших вславився в моїй памяти перед часом померший Степан Коцюба, незвичайно гарна й характерна людина. Та вони мабуть через свою спокійну вдачу, як прим. о. Лопушанський, що крім школи і „Ковтерівки" (міського огороду в Станиславові, де він проводив майже цілий вільний час від навчання на проході), або пок. Верхратський, що поза своєю наукою природи і звязаними з нею природничими екскурсіями нічим иншим не займалися, не мали серед професури більшого значіння.

Серед всіх них виринає високо понад рівень тодішньої професури ясна постать щойно помершого о. Івана Литвиновича, бувшого довголітнього катехита цієї гімназії.

Микола Парфанович.

(Докінчення буде.)

Управляюча Рада Акційної Спілки для будівельного промислу давнійше Іван Левинський у Львові

подає до відома акціонарів, що IV. Звичайні Загальні Збори акціонарів відбудуться дня 16. марта ц. р. о год. 17-тій в конференційній салі Варшавського Банку дисконтового, Відділу у Львові вул. 3. Мая ч. 14 зі слідуючим порядком дневним:

1. Справоздання Управляючої Ради і предложення рахункового замкнення за рік 1925;
2. Справоздання Ревізійної Комісії;
3. Затвердження справоздання Управляючої Ради, білянсу, а також рахунку страт і зисків і уділення Управляючій Раді абсолюторії;
4. Повзяття ухвали що до розділу чистого зиску;
5. Вибір членів Ревізійної Комісії і означення висоти їх винагородження.
6. Затвердження ухвали Управляючої Ради що до продажи ґрунтів, що належать до Спілки.
7. Вільні внесення.

Посідання 25 акцій надає право до одного голосу на Загальних Зборах. В ціли виконання права голосування належить акції даючі підставу до права голосування без аркушів купонових найпізнійше зложити на 8 днів перед Загальними Зборами в ліквідатурі Варшавського Банку дисконтового, Відділу у Львові вул. 3. Мая 14. Всі ухвали, застережені Загальним Зборам, западають звичайною більшостю голосів. На случай рівности голосів внесення уважається за відкинене. До повзяття ухвали в предметах наведених в параґр. 21 уст. 7 і 9 є конечним, щоби щонайменше сімдесять пять (75%) процент емітованого капіталу акційного було заступлене на Загальних Зборах і щоби на внесення згодилося сімдесять пять (75%) процент присутних. Ухвали западші на Загальних Зборах в справах вичислених в параґр. 21 уступ 7 і 9 потребують до своєї важности затвердження державної влади.

Львів, дня 16. лютого 1926.

1291 1—1 Предсідник Ради: **Людвик Желеньскі.**

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під дирекцією Н. Бойко.

Д о л и н а. Саля Народного Дому.
23.II. „Мазепа".
24.II. „Циганка Аза".
25.II. „Пан Твардовський".
27.II. „Диббук".
28.II. „Маруся Богуславка".
1.III. „Без вини виноваті".

Готується до постановки: „Десять жінок — один муж", оперета на 3 дії Марса і Де-Валра, музика Кошета перший раз на українській сцені.

Адміністрація театру повідомляє, що диріґентом театру заанґажований п. Генрик Левіцький. 1275 5—7

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру під дир. О. Мітневич.

Рава Руська — саля „Сокола".
вівторок 23.II. — „Шльопут".
середа 24.II. „Ніч під Івана Купала".
четвер 25. II. „Ой не ходи Грицю".
Початок точно 7·30 вечером. 1210 11—?

Ширші сходини членів тов. „Союз Українок" у Львові відбудуться 23. ц. м. о год. пів до 6. веч. в салі тов. „Бесіда" вул. Рутовського 22. На порядку дня реферат п. Олени Шепарович: „Ф і з и ч н е в и х о в а н н я ж і н о к" і дискусія в справі курсу для Інструкторок. Проситься о численну участь. 1287 1—2

Ліквідаційна Комісія культурно-просвітного Кружка в Йозефові передала т-ву „Сокіл-Батько" у Львові деяке спортове приладдя, як: черевики, одяги, мячі, кулі, совґи (лижви), лещета і т. п. Котре з українських спортових товариств бажало би одержати деякі з вище зазначених річий за зворотом коштів, зволить віднестися до тов-а „Сокіл-Батько" у Львові, вул. Руська ч. 20. 1289 1—1

Українське Технічне Товариство повідомляє Вп. Громадянство і своїх членів, що всякі інформації так в технічних як і членських справах уділюються в льокалі Т-ва, Львів Ринок ч. 10 II. пов. щодня між 12. а 13. год. — *Інж. Павло Дурбак* голова, *Інж. А. Бащівський* секретар.
1293 1—1

Дрібні оголошення.

СПЕЦІЯЛІСТ переплету Євангелій і т. п. Микола Кривецький, Львів, Пекарська ч. 12. 1223 4—10

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Специяліст недуг очий

д-р Б. Рапп

після специялізації на віденській і львівській клиниках, повернув і ординує в окулістиці та недугах ух, носа і горла 1278 4—10

в Коломиї, Миницьке 1.

Ширіть наш часопис!

Дентистичне заведення

д-ра Шимона Раппапорта і Якова Насса

Львів, вул. Сикстуська 17/II

Пльомбування й виривання зубів без болю. Штучні зуби в каучуку і золоті на американську систему. Пацієнтів з провінції полагоджується в найкоротшім часі. ПТ. урядовцям та студентам значна знижка та полекші в сплатах. 1226 5—5

Реставрація і кімнати до снідань ЙОСИФА НОГІ, Львів, Чарнецького 1, тепер під управою п. Карла Трацкевича по відновленню відповідно поручає знаменіті снідання, обіди і вечері на свіжім десеровім маслі, навіть до вибору. Обіди з трех накрить зол. 1·20 (до 5-ої попол.) для сталих абонентів знижені ціни. Льокаль відкритий до 12-ої в ноч.
1243 3—5

Спеціяльні Варстати

для направи возів „Ford"

1276 оригінальні складові части 3—5

Витовд Транда

Львів, вул. Подлєського 2.

Отсим стверджується, що непорозуміння між п. д-ром А. Гаврилюком, вже бувш. головою Окр. Українського Горож. Комітету і п. Евгеном Біликовським зі Збаража полагодив місцевий мировий суд у Збаражі дня 4. VII. 1924. П. д-р А. Гаврилюк, повинуючись рішенню того суду, оголосив у „Ділі" в липні 1924 другу заяву, відкликуючи всякі закиди проти п. Евг. Біликовського, а Українське Кр. Товоопіки над інвалідами в виконанню декретів мирового суду, по апробаті всіх видатків у сумі 17.000 К. на бл. п. д-ра Мирона Вітошинського, усталило рештуючу суму 10.000 К. з р. 1919 на 30 і по одержанню тоїж суми від п. Евг. Біликовського на цілі українських інвалідів уважає цілу справу згідно з мировим судом за остаточно покінчену. — *Українське Кр. Т-во опіки над інвалідами.* 1290 1—1

Оголошення

Рішенням Загальних Зборів Кооперативи Народний Дім в Ліську мають всі члени цеї Кооперативи доповнити свої уділи до висоти 5 зол.

Проситься і взивається всіх членів доповнити уділи до кінця квітня 1926 хто не доповнить, цей перестає бути членом на підставі статута.

Рівночасно просимо о численне вступлення в члени цеї Кооперативи яко одинокої нашої інституції в Ліську і її попирання.

1292 1—1 ДИРЕКЦІЯ.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Накладом Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

...анському Лимані група втікачів зложена з 40 людей разом з дітьми та пакунками. В групі було кількох інтелігентів. Румунські пограничники кричали, щоби група вернулася, але не стріляли, хоч грозили стрілянням. Втікачі зігнорували пересторогу пограничників і пішли далі в напрямі радянської території. Недалеко берега заломився лід і ціла громада почала топитися. Потопаючим прийшли на ратунок селяне села Калаглі (положене на радянській території), спасли всіх утікачів від смерти та доставили їх на беріг. Біля Тираспольня перебігло через лід в перших днях лютого 45 осіб на Україну.

Утікачі заявляють, що причиною їх втечі є страшний соціяльний і економічний гнет, який виконують Румуни на бесарабському населенню.

Така маса перебіжчиків на українську територію зимовою порою переважно споміж селян доказує, що під румунським чоботом просто загибає все населення Бесарабії. Весь культурний світ протестував уже нераз проти насилля та цілої страшної системи правління того циганського племени в Бесарабії і на Буковині, але всі ті протести не мали ніякого значіння. Некультурні румунські засоби правління не змінилися ні на йоту. Та мусить прийти час розрахунку.

Відгомін калішських подій в українській радянській пресі.

З нагоди недавних подій у Каліші приносять харківські „Вісти" (з 12. II.) передову статтю п. н. „Стабілізація в небезпеці". „Ще раз — пишуть „Вісти" — наша неспокійна сусідка Польща нагадує і буржуазній Европі і пролетарському Союзові про своє істнування на світі. І при тім нагадує досить гостро, змушуючи задуматися взагалі про долю т. зв. сучасної т. зв. „стабілізації капіталізму". „Европейський капіталізм створив Польщу як бар'єру проти більшовиків, як значний на европейські відносини — державний організм. Створив, віддав у руки шляхті, що вже призабула традиції державности, якщо не рахувати чиновництва з Австрії й царської Росії, озброїв на борг, позвихоплював усі можливі статті, а далі й покинув на поталу долі. Порядкуй шляхто, сама! От вона й впорядкувала. Найяскравіще виявлялася її господарська творчість у творенні безробіття. Число безробітних у Польщі рівне в січні 1924 р. 67 тисячам, в січні 1925 р. 196 тисяч, а на 2. січня ц. р. досягло 326 тисяч. І так нині число безробітних дійшло до 42 відс. всього числа робітництва в Польщі... Свіжі події в Каліші є тільки більш яскравим повторенням аналогічних подій по инших містах Польщі і вони свідчать про те, що межа (терпеливости безробітних!) наближається."

Далі висловлене твердження, що Польща не вжие напевно ніяких нових методів боротьби з безробіттям, але навпаки використає всі старі, взяті з арсеналу старої царської імперії, засоби та доведе таким чином до приспішення одиноко можливої розвязки проблеми.

„Єдиним порятунком для Польщі — пише далі газета — було б справжнє відбудування її господарства. Але хтож на це піде? Хто вкладе капітали в таку майже руїну, в таку нервову армією безробітних? Франція не подужала цього завдання. Англія, найкраща нині Пілсудського, теж покищо допомагає тільки обіцянками. Болдвінові досить власної виморки з безробіттям і з навислою загровою вагального страйку. А Америка — за морем. Її і фальшованим польщею не дуже страшний і вона особливо рада давати свої долари на програнування вижа й инших та не дуже досвідченій у господарці польській шляхті. Щось не видно безпритульному васальові виходу зі сучасної скрути в рамках капіталізму. Алеж крах буржуазної Польщі, куди вона оце безупинно котиться, може стати джерелом надзвичайної небезпеки для нинішнього „стабілізованого" буржуазного статус кво в Европі".

Наведені витяги зі статті харківського урядового органу самі собою дуже загальні. Польщу трактують дуже дипльоматично і делікатно. Все те треба віднести на рахунок впливу теперішньої московської політики у відношенні до Польщі, якому по наказу згори мусять відпорядковуватися і харківські урядові кола.

Обманство.

Причинком до самоуправних надужить наказних війтів, їх прибічних рад і польських ксьондзів.

„Християнська громада" Стоянів є табулярною власницею 177 моргів дубового ліса в Стоянові, який признано їй декретом б. п. к. намісництва ч. 62701 з 5. квітня 1867. як відшкодування за викуп прав вобору дерева і випасу худоби на двірських грунтах. Громаду творить 230 господарів, які поіменно вичислені в тому декреті. Лісом управляє щороку вибраний комітет, який веде його адміністрацію, заряджує вируб відповідних секцій і т. п. Доходами з ліса діляться управнені між собою.

Цього року захотілось наказному громадському комісареві Дмитрові Ткачикові та деяким членам прибічної громадської ради з римо-кат. кс. Вішковським на чолі, будувати „Громадський Дім" в Стоянові коштом 104.000 зол. на поміщення повіції, гром. уряду, тощо, до речі кажучи дім нікому не потрібний, бо згадані установи мають відповідне приміщення.

А що адмініс рційно-політична громада Стоянів не має фондів на будову, тож кс. Вішковський звернув увагу на еквівалентовий ліс управлених.

Скликано тихцем громадську раду і ухвалено вирубати 700 кубіків дубів з ліса, які негайно продано за „песі гроші" в „треті руки" п. Проводі і Позмаському (батькови посла) з Камінки — а ці продали їх вже „належито" одному жидкови з Камінки.

„Громадські достойники" подали ухвалу громадської ради до затвердження пов. виділови — яке завдяки впливам пп. Позмаських в короткій дорозі одержали. Ак тепер довідались управнені, що адм. поль. громада Стоянів хоче рубати їх ліс. Підняли великий шум — а в першу чергу внесено рекурс до тимчасового самоурядного виділу. — В рекурсі тім заявили, що вони управнені, є виключними власниками згаданого ліса, що громадянк така не має до ліса ніяких прав — і що управнені не позволять на грабунок своєї власности, хочби навіть мало прийти до пролиму крови.

Референтом справи був сенатор Балий, політичний кумпан посла Позмаського. Справа пішла на сесію, а по острій опозиції деяких членів, більшість голосувала за п. Балим, який вийшов з того заложення, що можна продати навіть чужу річ, якщо власник в належитім часі не протестує.

Квестію, чи управнені знали про запавшу ухвалу, гром. ради полишено отвертою за то заряджено, що лїцитація дубів має відбутись публично ще раз!

Так господарюють у нас наказні війти — ляльки в руках розвельможеної мафії!

Управнені намірюють внести в тій справі скаргу до адміністраційного трибуналу — а на адресу ТСВ. спрямовують домагання здержати виконання вирубу ліса аж до хвилі порішення справи через адм. трибунал. Не належить грати з огнем, але памятати слова, які висказали селяне депутати так Поляки як і Українці одному достойникови у виділі", будете рубати наш ліс — по наших трупах"!!

В тій справі мають внести українські посли і деякі польські селянські посли спільну інтерпеляцію в соймі. Справу пошкодованих перед дотичними органами влади заступає адвокат д-р Шевчук зі Львова.

Ціла наведена історія є тільки одним із причинків, що доказують про страшні надужиття наказних війтів та їх інспіраторів у моді польських ксьондзів, старостинських комісарів, а навіть польських організацій народових. Всі ті безправства покривають звичайно і вищі самоврядні установи до тимчасового виділу самоврядування у Львові включно, в якому перевагу мають польські патріоти в роді сен. Балого. Наведений факт свідчить далі про потребу основної санації в ділянці самоврядування. До того веде тільки одна шлях, а то нові вибори до громадських рад.

Америк. долар 7·88—7·90, канадійський 7·68—7·70.

Розправа в Старім Самборі.

Дня 20. лютого н. р. відбулася розправа в повітовому суді в Старім Самборі перед дисциплінарним сенатом п. Дмитра Котелка учителя народньої школи в Старім Самборі. Постерунок державної поліції в Старім Самборі доносив в дни 22. липня 1925 р. довіс, що „знаний в Старім Самборі, як політично відомий і української агітатор учитель, Дмитро Котелко зі Старого Самбора підчас науки дітей в школі висказувся до дітей польської народности такими робом, що понижує саму польську державу як рівнож і почування польської національности. В школі підчас науки безнастанно повторяє, що ніколи не буде, щоби Східна Малопольща належала до Польщі, і що то мусить бути Україна. Врешті дня 4. мая 1925 року, підчас науки співу сказав до ученика Йосифа Мотилевича „ти польська свиня", іди до конституції 3-го мая". Наслідком донесення зачіплено пана Дмитра Котелка в виповнюванні його обовязків, а дня 20. лютого п. р. відбулася його розправа. Розправа, яка розпочалася в 9. год. рано скінчилася в год. 4. попол. і виказала повну невинність обвинуваченого. Ні один зі свідків не ствердив вини п. учителя, а розправу відрочено тільки тому, що не явився ще один свідок акту обвинувачення.

Розправу вів з незвичайним тактом начальник суду в Старім Самборі п. Мечислав Скаржинський, а в дисциплінарнім сенаті засідали: Йосиф Глодкевич учитель, Йосиф Шимала директор школи в Старім Самборі, Ян Віслоцький директор школи в Хирові і о. каноник Карло Мілер. Обвинувачував інспектор Соколовський, боронили д-р Арнольд адвокат зі Старого Самбора і д-р Лев Ганкевич зі Львова.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Прем. Скшинський іде до Женеви.

В звязи з заходами Польщі одержати постійне місце в Раді С. Н., премієр Скшинський іде в перших днях березня до Женеви і Парижа.

Стан облоги в Греції.

„Вр. Тгг." повідомляє з Атен, що там проголошено 20. II. стан облоги, бо революційні елементи хочуть повалити уряд. Провідником революціонерів є ген. Пластірас.

Бельгія й СРСР.

„Ле Матен" повідомляє з Брукселі, що король Альберт мав довшу конференцію з мін. загр. справ про евент. навязання взаємин із СРСР. Після конференції прийняв король б. секр. бельг. посольства в Льондоні Летеліє, який небаром іде до СРСР., щоби на місці розглянути справу навязання взаємин.

Франція й СРСР. проти Англії

„Сандей Таймс" приносить ревеляції, що Франція бажає знищити успіхи конференції роззброєння, щоби не зменшувати своєї армії й тому хоче втягнути СРСР. до праць конференції, так щоби СРСР. зробила залежним праці конференції від зменшення англ. фльоти.

Кн. Віндішґрец хотів осісти в Бомбаю.

Віденські часописи повідомляють із Сарошпатаку (на Мадярщині), що там прийшов лист із Бомбаю з відповідю на запит Віндішгреца чи міг би поселитися з 100—150 товаришами. Слідство виказало, що кн. В. хотів виїхати в лютім до Індій із 50 здемобілізованими офіцирами відділів Остенбурга.

Перед упадком рум. уряду.

Зогляду на побіду опозиції при виборах до міських рад числяться з близьким уступленням уряду Братіяну. Рум. преса атакує уряд за нібито невідповідне переведення виборів. Часть преси пише, що уряд Братіяну на передодні упадку. Згідно з уряд. звідомленнями в усіх містах уряд одержав ледве 30 проц. відданих голосів. У Букарешті припало зєдиненим опоз. партіям 36 мандатів, урядова партія одержала лише 12. В бесарабських містах уряд взагалі не одержав голосів, виборці гремільно віддавали голоси в користь опозиції.

Друмонд іде до Льондону.

Ген. секр. Ерік Друмонд іде небаром до Льондону, де конферуватиме з мін. Чемберленом, щоби порозумітися щодо тактики на найближчу будучину.

Кождий фабрикує сам, свій улюблений лікер в помаранчевих, кмінкових, цитринових, мігдалевих і т. п. смаках з одної пачки природного овочевого екстракту
ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА
Жадайте скрізь! Гепер. Репр. в Польщі: 1247 ТИҐАНИ, Львів Різницька 6. 4-75

НОВИНКИ.

— **Почтові складанки** розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на місяць березень 1926. 4·50 зол.

— **Національність послів із Закарпаття.** З ужгородської „Свободи", органу посла о. Авг. Волошина, довідуємося, що комуністичний посол і провідник комуністів Закарпаття Мондок заявив, що комуністична партія приймає на означення місцевого народу на Закарпатті назви: Українець, український, замість дотеперішніх: Русин, руський. Таким робом у празькому соймі буде трьох послів Українців з комуністичної фракції і один (о. Волошин) з християнсько-народньої партії. Поза ними є ще із Закарпаття один автохтон („Русин"), учитель Куртяк, один „русскій" (Галичанин), д-р Гагатко, двох Чехів (між ними соц.-дем. Яр. Неказ, якого вважають українофілом) і двох Мадярів.

— **Явись „Українець - угодовець,"** пише у відомім брукових краківським органі „Іл. Курєр Цодз.", що на зїзді радикальної партії у Львові (14 н. м.) впали такі слова: „Німці входять до Союза Народів! Для 11 мілюнів Українців і Білорусинів під польською окупацією настає нова ера". До цього додає: „Віче очевидно слушно розвязано. Однако бачимо, що сіть інтриг зростає. Тому завважуємо, що Польща мусить увійти до Союза Народів! Цього вимагає збереження світового миру!" — Нам здається, що й цей „угодовий Українець", не дивлячись на „витиення" у Атляса, не принесе своєю писаниною більше користи Польщі, як десятки инших „малопольських хлібоїдів".

— **Ще два самовбивства.** Дня 21. II. перед акцизною будкою на личаківській рогачці застрілився 40-літній акцизний сторож Вурм. Причиною частка, смерть дитини й, недуга другої дитини. На площі реальности при вул. Личаківській ч. 120 найшли труп. Розпізнали, що то 19-літній Йосиф Білий, цукорничий помічник. Властитель цукорні Лабега зізнав, що відправив його за крадіж, та що Білий хотів його застрілити, колиж Лабега втік до свого помешкання, почув револьверовий стріл. Убийник оставив лист, із якого виходить, що відібрав собі життя, бо принципал зле обходився з ним.

— **Одна з причин уласкавлення Сохи.** В справі засудженого недавно на кару смерти за вбивство поліціянта в Сокільниках В. Сохи інтервеніювали у президента Польщі посли Бриль і Домбський. Чи не їх заходами слід завдячувати уласкавлення. Дотепер не було випадку, щоби президент Войцєховський уласкавлював убийників поліцаїв навіть тоді, коли вбивство було доконане з політичних мотивів. В даному випадку справа не мала ніякого політичного, а чисто особистий підклад, а сам злочин мав характер особистої пімсти засудженого, до речі кажучи — латинника. З другого боку слід ствердити, що президент взагалі не був дотепер склонний уласкавлювати політичних перступників і не уласкавив ні одного політичного засудженця, а натомісць уласкавив уже кількох кримінальних злочинців. Останній акт ласки належить до тієї другої категорії уласкавлень. Він тим цікавіщий, що саме т. зв. „хлопоманські" посли Бриль, Домбскі вважали за доцільне інтервеніювати в цій справі мабуть тому, що йшло про життя чи не їх партійця, а може й агітатора між українським селянством. Такі факти гідні того, щоби їх внести до історії, а зокрема зарахувати на рахунок брилівської демагогії. Не було ще ні одного випадку, щоби польські посли, навіть т. зв. хлопські інтервеніювали за ласкою там, де йшло про життя українського хлопа, або от хоч би про життя комуністів, яких останніми часами розстріляли кількох, а які зі щирим захопленням ширили те, що поширює тепер п. Бриль, тобто орієнтацію на радянщину та на тамошні відносини.

— **З документів часу.** Magistrat król. stol. miasta Lwowa. Lm. 8968/26. VIII. Ks. Omelan Gorczyński sprawa karna. Lwów, dnia 8. lutego 1926. Do Wielebnego Księdza Omeljana Gorczyńskiego gr.-kat. wikarjusza przy cerkwi Wniebowzięcia N. P. Marji we Lwowie. Orzeczeniem z 2. lutego uznał Magistrat, że ksiądz dopuścił się ponownie przekroczenia art. 1. ust. 1 z dnia 31. lipca 1924. Dz. u. R. Nr. 73, poz. 724 popełnionego wysłaniem powiadomień metrykalnych w języku ruskim i posługiwanie się w korespondencji urzędowej językiem nieprawidłowym oraz przesyłanie przepisanych rozporządzeniem Rady Ministrów z 1. kwietnia

мічнім. Відкидають проект радянського уряду, який хоче сплачувати старі довги надвишкою з доходів націоналізованого промислу, відбудованого наміреною позичкою. Якби Франція дала позички навіть міліярд франків, а чистий дохід давав 10 проц., то тоді французькі власники державних білетів одержали би за 100 франкові банкноти 10 сотиків у золоті. Цей Союз настоює на тім, що єдиною розвязкою справи, з економічного становища, є признати довги давного російського уряду і звернути підприємства давнім власникам, чи в формі аренди, чи концесій, так, щоби вони могли відбудовувати захитаний економічний організм СРСР. Ці власники повинні мати також право збувати свої вироби просто до рук селян, щоби таким робом заохотити селян до продукції та експорту. Тільки експорт збіжжа та нефти може покрити державні довги. Французькі промисловці не привязують великої ваги до торговельного договору, як довго радянська влада держить у своїх руках монополь власної та чужинної торговлі. Крім цього у згаданих переговорах почуємо ще голоси протесту тих банків, які не мають надії ввійти до груп, що хотять одержати нафтові концесії від радянського уряду.

Конґрес анґлійських лібералів.

У Льондоні почався 17-го ц. м. конґрес ліберальної партії при співучасти 15.000 членів. Льорд Асквіт та Льойд Джордж як провідники виголосили довші промови; перший, вказав на те, що метою конґресу не є приймати резолюції, що всіх обовязували би або виступати з осуджуючою критикою своїх членів — а висловитись свобідно про актуальні суспільні справи. Льойд Джордж казав: ліберальна партія мусить доказати, що вона пре вперед і не дасть себе здержати від свого походу ніякими перепонами; цей конґрес мусить бути придорожним стовпом в історії анґлійського лібералізму. Найважнішим вислідком нарад було те, що партія прийняла домагання щодо основної земельної реформи, яка є одним з найважніших питань анґлійської внутрішньої політики.

Збори під голим небом на українських землях.

По соймових кульоарах розійшлися поголоски про намічену урядом зміну дотеперішнього правдиво столипінського указу про збори на т. зв. східних „кресах". В колах соймової опозиції твердять, що уряд хоче замінити давний розпорядок попереднього уряду, який забороняв на українській території під Польщею влаштовування публичних зборів під голим небом, новим розпорядком, на основі якого посольські збори під голим небом будуть дозволені без окремого зголошування в адміністративної влади. Вістка ця походить з не дуже певного джерела, а появилася вона в звязку з наміченим третім читанням законопроєкту про збори на соймовій конституційній комісії. Голова комісії д-р Гломбінський запропонував, щоби вибрати підкомісію з представників 5-ти урядових партій, яка узгіднила би редакцію проєкту. Представники „Визволення" а також Українці та Білорусини запротестували проти того. Стало на тім, що в підкомісії ввійшло 8 членів, а в тому числі один Українець і один член „Визволення". Ми не віримо, щоби теперішній уряд що вірно продовжує політику попереднього, змінив давний розпорядок про збори, який йому так дуже [illegible].

Еміґраційна горячка.

Серед питань, що назрівають з кожним днем і настирливо домагаються позитивної розвязки, два з них вибиваються на перший плян, а саме: справа земельної реформи і справа еміґрації. Обі вони є в тісній залежности від себе і обі в створених умовах мають різко зазначений не лише суспільно-економічний, але й політичний характер. Обі ці справи вимагають від наших громадянських чинників якнайбільшої ваги і хоч сякої-такої позитивної розвязки.

Справа земельна й еміґраційна набрали в останніх часах небувалої досі гостроти, стали болючо актуальними. В нашому суспільному життї відбуваються глибокі, просто переворотові процеси, які — на жаль — з ріжних причин не вспіли притягнути до себе чуткої уваги наших відповідальних чинників. Заняті нераз чисто теоретичними, з реальними вимогами життя слабко повязаними питаннями, забрівши у „високу політику", звернувши очі на недавнє минуле і його перипетії, все ще губимося в його епізодах і пожалування гідних епільогах, а життєві справи родяться, наростають, розвиваються і йдуть мимо нас, понад нашими головами. Не диво, що з кожною справою ми спізнюємося, що її розвязка переходить у инші руки, які координують її до свого власного інтересу. Не диво, що часом мається враження, як би наші відповідальні чинники вели якусь планетарно-трансцендентальну веґетацію, а не були звязані зі землею, життєвими вимогами і конечностями.

До таких справ, що ненадійно виросла понад нашими головами, що прибрала всі признаки суспільної катастрофи, що сьогодня є вже якимсь стихійним безумством, що стала якоюсь суспільно-психічною недугою — належить між иншим еміґраційна справа.

Фатальні економічні відносини, недостача готівки, постійне заломлювання валюти, обезцінення сільської продукції, загин варстатів праці, протекційна економічна політика уряду в користь міста, політична (а не економічна) земельна реформа, земельний голод, упадок хліборобської культури, дорожнеча промислової продукції, загальна павперизація села, — все те витворило на селі загальний еміґраційний гін. Спавперизований селянин не має опори в рідному краю, а головно не має майже ніяких виглядів на поправу свого незавидного положення ні тепер, ні в будучині, ні для себе, ні для своїх дітей. Його життя є без перспективи. А йдучи, як це звичайно у нас діється, по лінії найменшого опору, він хотів би вступитися з поля боротьби, він в настроях і в думках шукає собі приміщення в цілому світі.

Переживаючи глибоку крізу і бажаючи найти не лише прожиток, але й передишку після важкої боротьби, наш селянин хоче їхати в світ за очі, в нього змагається еміґраційна горячка. Тасама психольоґія втечі є теж у нашої інтеліґенції. І вона мріє про те, щоби покинути „ляри" і „пенати" та виїхати за границю.

Нужда, безробіття, безвиглядність і перевтома — ось ті хоробливі симптоми, що є признакою еміґраційної горячки. Вони є перепоною для створення сушильної, міцної орґанізації до боротьби за кращу будучність, а одночасно вони змагають мимовільну орґанізацію втечі з рідної землі.

Нам селянин не здає собі справи, з того, що Европа переживає важку економічну крізу, що безробіття є загальним явищем, що Злучені Держави, а в значній мірі й Канада [illegible] іміґраційний приплив, щоби свої економічні відносини не зробити схожими до европейських, а инші американські держави (Арґентина, Бразилія, Чіле, Перу, Мехіко) — хоч відкрили свої ворота для іміґрантів, але в більшости є це ворота пекла. Наш селянин забуває, що подорож до Америки є незвичайно коштовна й вірить першому-ліпшому пройдисвітові, який обіцяє йому рай за океаном.

Зовсім природно, що ми є противні еміґрації найздоровішого і на наші відносини сяк-так заможного елементу (бож бідак не зможе виїхати) за океан в навіщо-полуднево-американські держави. А противимось еміґрації не лише з огляду на невідоме завтра, не лише бажаємо охоронити наших земляків перед невідомими, але неминучими стражданнями (як свідчать про це страшні голоси розпуки з Куби), але противні ми й тому, що не є в нашім інтересі перепиняти чи злагіднювати назріваючі суспільні процеси на нашій національній території.

Инша річ сезонова, зарібкова еміґрація, яка приносила нам великі користи перед війною. Мусимо вернути до цих, вже відомих нам шляхів, мусимо спонукати наші відповідальні чинники, щоби занялися цею справою, щоби винайшли способи для відкриття нашим рільним робітникам воріг у світ, щоби ту зарібкову еміґрацію повели орґанізованим способом.

Це найважніша справа теперішнього моменту. Ф. Ф.

Боротьба за місце в Раді Ліґи Націй.

Поєдинок за це місце між Німеччиною і Польщею приготовляється довгими закулісовими переговорами представників великих держав і менших. Великі, Анґлія та Франція, не хотять вязати себе ніякими офіціяльними заявами. Хоча французька преса є загально прихильна польській кандидатурі, польська преса стверджує її скептицизм щодо успіху польської кандидатури. Коли ми висловили цю саму скептичну думку у своїй статті з дня 18-го ц. м. п. з. „Боротьба за Ліґу Націй", на другий день „Слово Польське" закричало, вказуючи на нас прокураторським пальцем: „ось яких оборонців мають Німці".

Справа участи в Лізі не є справою симпатій для якогось народу (яких ми зрештою не мали причини висловлювати), а аналізи загального міжнародного становища. Держави, що є постійними членами Ради Ліґи, держать свою руку на живчику европейського орґанізму, який хотять оздоровити. Їх вплив на всі прояви цього орґанізму повинен бути не фіктивний через піднесення руки делеґата за столом, але дійсний. Польська преса, а навіть польські дипльомати постійно користуються арґументом, що Німеччина матиме перевагу у справах спірних з Польщею. „Таймс" пригадує з цього приводу 5 параграф IX-ої статті ковенанту Ліґи: „Кожний член Ліґи непредставлений у Раді одержить запрошення, щоби засісти як член на зборах Ради, підчас яких розглядатимуть справу, що спеціяльно торкається інтересів цього члена". Отже — додає „Таймс" — ті, що висловлюють здогад буцім-то Польща попаде в засідку при вирішуванні її непорозумінь з Німеччиною, коли не матиме постійного місця в Раді, — але розуміють текст цеї постанови і нарушують її духа.

Німеччина заявила, що піддержує своє прохання вступу до Ліґи [illegible], щоби це прохання взяти назад, відкинула [illegible] конкордних справ більшістю голосів

ПУРУС пасту до взуття [illegible] міліони консументів

Шпигунські історії на Горішнім Шлеську?

Польська преса вдарила у дзвін тривоги з приводу арештувань на Горішнім Шлеську тамошніх німецьких суспільних орґанізаторів. Покищо результати судового слідства невідомі. Зі справоздань польської преси виходить, що німецькі діячі орґанізували на широку скалю шпигунську сіть, працюючи в польських установах, і розпоряджали величезними фондами на виборчу акцію, освітні справи, то-що. Все це йшло під фірмою чисто освітньої праці „Фольксбунду". Арештували 270 Німців, супроти яких ведеться слідство. Найбільше обтяжуючим матеріялом слідства є факт що „Фольксбунд" викрав документи з польських „кресових" орґанізацій і що найдено квіти на гроші, що йшли від Німців з Берліна, а навіть... Бразилії.

Иншим обтяжуючим документом є список, який передала прокураторові редакція „Гоньца Сльонзкого", — є це т. зв. „чорна листа" з прізвищами польських діячів, головно урядовців, що переслідували Німців; цю листу, кажуть, приготовив німецький консулят. Кажуть, що Німці, завдяки своїм фондам, перекуповували вчителів-Поляків, дітей, а навіть виборців.

„Дайтше Рундшав", що виходить у Бидгощі (Бромберг), поміщує дня 19-го ц. м. вступну статтю на тему них арештувань і ставить такі запити: „Чи є це державною зрадою, коли згаданий національний союз для охорони прав національної меншости цікавиться діяльністю польської кресової орґанізації, яка хоче винищити німецьку меншість? Чи є це державний злочин, коли Німці в Польщі одержують зі своєї материної землі і від заморських братів засоби на піддержання культурних орґанізацій?" Щодо згаданої „чорної листи" то часопис каже, що нема закону, який забороняв би записувати собі для памяти деякі прізвища, яких метою є боротись з „Німеччиною". Одночасно на другім місці присвячує часопис величезну статтю з приводу смерти арештованого гірничого інспектора Лямпрехта, якого найшли повішеного в вязниці на клямці від дверей. Часопис твердить, що самогубство зрівноваженого 60-літнього урядовця, що був пересвідчений про свою невинність, є виключене. Всю історію його смерти називає німецька преса — таємною.

Не входячи в правдивість обвинувачень та оборони, треба ствердити, що останні шлеські події можуть мати чималий вплив на загальних взаєминах Німеччини та Польщі. Справа участи Польщі в Лізі Націй з одного боку, з другого торговельні німецько-польські переговори, не будуть незалежні від шлеської боротьби.

Населення Бесарабії втікає.

Радянські газети інформують, що бесарабське населення, користаючи з вкритого ледом Дністра, тікає масово на радянську українську територію. Втеча відбувається на просторі цілого бігу Дністра від Акерманського Лиману до Могилева. Щодня проходять укритий ледом Дністер сотні селян, що відрікаються свого поля і майна. Тікають вони з жінками і дітьми. Згідно з підрахунками радянської пограничної охорони на протязі місяця перейшло Дністер 3 тисячі душ. Румунські пограничники безсильні ввести боротьбу з тією масовою втечею. Недавно — пише „Правда" — появилися на Акер.